

Nieuwe waardplant oranjetipje belangrijk?

Vier jaar geleden trof ik op mijn monitoringroute van de KNNV Dagvlinderwerkgroep Zuid-Kennemerland bij Haarlem een mij onbekende kruisbloemige aan die volop belegd was door het oranjetipje. Omdat ik die route niet meer loop, heb ik me niet meer met deze zaak beziggehouden. Maar de '2000-soortendag' op 22 mei 2005 in het gebied van mijn vroegere monitoringroute bracht daar verandering in. Een te koude, winderige en nogal bewolkte dag leverde weinig dagvlinders op voor de soortendag, maar mogelijk wel nieuwe gegevens met betrekking tot het oranjetipje.

Er waren op die 2000-soortendag vele kenners van uiteenlopende plant- en diergroepen aanwezig, en dus ook goede floristen. Zo'n florist, Kees Langeveld, identificeerde mijn probleemplant als de veldkruidkers (*Lepidium campestre*) (Van der Meijden, 1996). Was die waardplant al bekend?

Ter Haar vermeldt in zijn klassieke naslagwerk naast pinksterbloem (*Cardamine pratensis*), witte krodde (*Thlaspi arvense*) en torenkruid (*Arabis glabra*) als waardplanten ook bitterkerssoorten (Ter Haar). Bitterkers is een wat ouderwetse naam voor tuinkers (*Lepidium sativum*). Dus bitterkerssoorten zijn planten van het geslacht *Lepidium*, waar ook de veldkruidkers toe behoort. Wat dat betreft dus geen echt nieuws.

In de duinen bij Haarlem bleek al eerder dat sommige vlindersoorten er een andere waardplantvoorkeur hebben dan in de rest van Nederland. De aardbeivlinder bleek er niet de tormentil (*Potentilla erecta*) te gebruiken, maar een andere roosachtige: de dauwbraam (*Rubus caesius*) (Mourik & Kan, 1996). Ook het oranjetipje bleek hier een ander menu te hebben. Kuijken (1987) beschreef al het belang van het Torenkruid voor de oranjetipjes rond Zandvoort. Al meer dan tien jaar geleden bleek deze vlinder bij Haarlem de ruige scheefkelk (*Arabis hirsuta*) vaak te verkiezen boven de overvloedig voorkomende look-zonder-look (*Alliaria petiolata*) (Veling, 1995). Is de ontdekking van de veldkruidkers als waardplant dan wel van belang voor het oranjetipje, en dus het vermelden waard?

De gevonden planten van de veldkruidkers bleken gretig gebruikt te zijn voor het afzetten van de eitjes: 18 van de 25 aanwezige planten waren belegd met tenminste één ei - in het geheel heb ik 23 eitjes geteld. De plant is dus een belangrijke aanvulling voor het oranjetipje op het gebruikelijke menu. Dit gecombineerd met de waarneming dat deze plantensoort zich de laatste jaren in de

Kennemerduinen ook nog blijkt uit te breiden, rechtvaardigt de melding van de veldkruidkers als waardplant voor het oranjetipje. Een uitbreiding van het aantal door het oranjetipje gebruikte waardplantsoorten kan de populatie van deze vlindersoort duidelijk versterken. Daarnaast betekent het gebruik van verschillende waardplanten ook dat er een spreiding van het risico is. Mocht er iets mis gaan met een bepaalde soort, dan overleeft de vlinder op de andere gebruikte soort. In het Nederlandse duingebied is het oranjetipje veel minder algemeen dan in het oosten van Nederland (Tax 1998). Het zwaartepunt van de verspreiding van deze vlinders over de kustduinen ligt in Zuid-Kennemerland. Een krachtige populatie daar garandeert een langdurig genieten van de vlinder die mij (naast het gekrijts van de gierzwaluw) het 'mei-gevoel' geeft.

Literatuur

- Kuijken, W. (1987). Oranjetip op Torenkruid (Lepidoptera: Pieridae). Entomologische berichten (Amsterdam) 47, 11: 157-158.
- Mourik, J. & P. Kan (1996). Waar leeft de aardbeivlinder in de duinen? Vlinders, 11 (2): 7-10.
- Tax, M.H.(1998). Atlas van de Nederlandse Dagvlinders. Vlinderstichting, Wageningen en Natuurmonumenten, 's Graveland.
- Ter Haar, D. (Tweede uitgave). Onze Vlinders, Thieme, Zutphen.
- Van der Meijden, R. (1996), tweeëntwintigste druk. Heukels' Flora van Nederland. Wolters-Noordhoff, Groningen.
- Veling, K. (1995). Oranjetipje: niet alleen op pinksterbloem en look zonder look. Vlinders, 10 (2): 17-19.

The possible importance to the Orange Tip of a new foodplant

In the dunes of Zuid-Kennemerland the author noticed that a large proportion of the *Lepidium campestre* plants carried one or more eggs of the Orange Tip. Although *Lepidium* species and other crucifers are known as foodplants, this find was exceptional. As the plant is increasing in the Zuid-Kennemerland dunes, the Orange Tip obviously has a new foodplant; hopefully the numbers of this butterfly in these dunes will increase.

Tekst:
Dirk Slagter

Rups van het oranjetipje op veldkruidkers. Inzet: Veldkruidkers met eitjes.

Joke van der Peet